

Bulletin

ZPRAVODAJ ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO KRAJINNOU EKOLOGII
REGIONÁLNÍ ORGANIZACE IALE ČESKÉ REPUBLIKY
(Czech Regional Organization of the International Association for Landscape
Ecology; CZ-IALE; <http://www.natur.cuni.cz/cziale>)

Ekologie krajín v literatuře po roce 2000

I. Teorie a empirie

Krajinná ekologie se změnila z okrajové a kontroverzní subdisciplíny časných 80. let 20. století v jeden ze současných hlavních proudů. Až překvapivě se naplnily integrační výzvy: populační biologie či topologické základy geověd si dnes nelze představit bez interpretací do krajinného měřítka. Od r. 2000 se objevila řádka titulů se souslovím "landscape ecology" v názvu a nelze si nevšimnout, že mezi autory se převážně objevuje další generace (zhruba padesátníků) navazující na zakladatelskou generaci Mezinárodní asociace pro ekologii krajiny - IALE, Zonnevelda, Naveha, Schreiber, Formana, Merriam ad.

Sanderson et Harris (2000) se hned na přelomu letopočtu distancují už při základní definici pojmů od toho, že by "krajina" měla být jakýmsi "větším ekosystémem", tedy rozměrovou entitou v hierarchizované organizaci přírody, jak je to někdy vnímáno (ekosystém z definice může mít jakýkoli rozměr). Důraz je kladen na definici principiálně odlišnou - objektem krajinné ekologie je heterogenita sama o sobě při zdůraznění prostorově explicitní povahy krajinných fenoménů (jezero propojené s jinými jezery se liší od toho, které je obklopeno výhradně terestrickými ekosystémy; malý les obklopený kukuřičnými poli funguje jinak než velký les anebo ten s pestrým okolím). Tři velké části knihy zahrnují každá 2 až 6 kapitol: v 1. části (The presence of the past) jsou ve 4 kapitolách aditivně diskutovány především pistomologické problémy, od neústrojných tvarů až po nakonec přidanou biotu. Část 2. (The ecology of landscapes) soustřeďuje především oborové vize v odlišnostech od "jiných ekologií". Část 3. (Landscape theory and practice) naznačuje ve 4 kapitolách, jak teorie v krajinách různých kontinentů interaguje s empirií. Pro autory je klíčové, jakou roli v krajině hraje život - na rozdíl od krajiny Měsíce nebo krajiny Venuše.

Tento akcent na ko-evoluci živých soustav v naší krajině posouvají manželé z Normandie (Burel et Baudry 2003), ovlivnění svou profesní dualitou agronom/ekolog, do perspektivy stejnocenné interakce člověka a přírodních procesů. Vysvětlují výslednou krajinnou dynamiku na pozadí teoretického a empirického základu vztahů mezi prostorovými strukturami a procesy jako je chování populací, seskupování druhů do společenstev a fáze biogeochemických cyklů. Kniha se skládá ze 4 částí po 3 až 11 kapitolách, konceptuální vývoje jsou v závěrečné části ilustrovány výstupy z případových studií v různých, především evropských krajinách. Je přínosné, že krajinný charakter působiště autorů přitahuje detailně probírané koncepty typu "greenways" a "corridors" k ekologickému inženýrství a lze kvitovat, že tento náprah k experimentování s většími měřítky se v krajinné ekologii dostává více do zorného pole.

Německá důkladnost v šacování historie oboru, zejména novodobé, se promítá do díla většího kolektivu (Bastian et Steinhardt 2002). Obsáhlých 7 statí dává najevo, že ekologie krajiny má dobře vrostlé kořeny v Evropě, v Německu a v geografii. Přesto - nejsou vynechány žádné inspirativní koncepce, od metapopulačních rozpadů fragmentací prostředí po ekopsychologii a ekosociologii. Inherentní tvořivost němčiny v sémantickém posunu anglických překladů lehce odpuzuje (geo-ecology, landscape ecosystem, landscape ecological catena, landscape balance capacity aj.). Objevují se i zcela nové pojmy (econ, correlation-hierarchy-polarity ad.), zpravidla v souvislosti s metodologickými nástroji; poněkud se vytratil prvotní ellenbergovský étos kombinující adaptivní ekosystémovou dynamiku v úspěšném utváření krajiny a diagnostickou službu druhových ekologických indikátorů. Nicméně, kniha dává solidním způsobem najevo, že v ekologii krajiny nejde o virtuální, ale terénní vědu, jež zná způsoby, jak věrohodně sbírat a používat vícezdrojová data.

Znovupřezkoumání, co je i důležité v krajině, a odpovídající rozšíření disciplinární a metodologické základny nabízí italský autorský počín (Ingegnoli 2002). Velmi systematicky zpřehledňuje myšlenkové koncentráty nejrůznějších koncepcí spadající do obecných systémových teorií, teorie živých systémů a složitosti, jde do strukturních modelů, informačních procesů provázejících dynamiku na různých úrovních a ústí do metaforické oblasti "krajinné patologie" (pojem "zdraví ekosystémů" již známe z ekologie obnovy). Inovace obsažená v této části (která je v knize pátou ze třinácti statí) naplněné kvantifikujícími procedurami pro nejrůznější krajinné atributy se asi nejzdařileji uplatní v suburbánních územích zaplevelujících významná světová teritoria.

S předchozími dvěma knihami kontrastuje výrazová střízlivost a didaktická transparentnost amerických autorů (Turner et al. 2001). Pojmenování II nepřilíh podrozdělených kapitol jsou jedním provázaným řetězem, v němž vždy nacházíme signál o příčinách jevů, o použitém modelu k uchopení. o souvztažnostech. Doplněk pravidelně uvádí diskusní otázky a doporučené rozšiřující čtení. Monika Turnerová nezapře školu studující ekosystémové procesy a disturbanční jevy typu požárové dynamiky v koniferových lesích (Oak Ridge National Laboratory). Náplň a styl publikaci řadí do první linie žádoucího pomezí bioekologických a prostorových nauk - tím spíše, že veškerou "logistiku" metod doplňuje CD- ROM.

Vybraná knižní pětice nabízí vějíř "pro jednu ruku", kde si snad každý zájemce o poznání ekologie krajiny vybere svůj modus. Protože však v této sféře je patrně nejobtížnější, ne-li nemožné, striktně oddělit pojednání teoretická od aplikačních, budeme ještě pokračovat druhou částí.

- Bastian O. et Steinhardt U. [eds.](2002): Development and perspectives of landscape ecology. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht etc., 498 str.
- Burel F. et Baudry J. (2003): Landscape ecology. Concepts, methods and applications. Science Publishers, Inc., Enfield -Plymouth, 362 str.
- Ingegnoli V. (2002): Landscape ecology: A widening foundation. Springer- Verlag, Berlín etc., 357 str.
- Sanderson J. et Harris L.D. [eds.](2000): Landscape ecology. A top-down approach. Lewis Publishers, Boca raton etc., 246 str.
- Turner M.G., Gardner RH. et O'Neill R.V., 2001, Landscape ecology in theory and practice. Pattern and process. Springer-Verlag, New York, Inc., 401 str.

II. Akce a aplikace

To, co podpírá a rozvíjí vědecký obor -teorie, má svůj odraz coby neustávající předmět hledání v aplikaci oboru - tím je soubor principů odvozený z teorie. Takovýmto způsobem se zdařile páruje novější kniha stejného autora (Farina 2000) s jeho předchozí, která si získala značnou oblibu u studentů obsažností, názorností a přímostí otázek (Farina A., 1998, Principles and methods in landscape ecology, Chapman & Hall, London). Doslovnost titulu: "landscape ecology in action" sedí, neboť zatímco první učebnice vyučovala smysl technických termínů v kontextu krajinné škály, měřitelné vlastnosti ve vztahu k procesům v krajině, propojení mezi ekologií speciální (lokální) a obecnou (systémovou), druhá kniha se obrací k posuzování krajin resp. k významu scénářů vývoje v prostoru a čase. V prvním ze dvou hlavních oddílů knihy se autor vrací k jednotlivým předpokladům krajinné ekologie jako konceptuálního rámce pro akční základ a v druhém oddílu probírá praktické hodnotící procedury z hlediska problémů, které je třeba řešit. Ital Farina, dlouholetý tajemník International Association for Landscape Ecology (IALE), propůjčuje krajinné ekologii nikoli už jen kosmetickou, zahlazující roli v utváření prostředí, ale fundamentální, restaurační úlohu pro informační a technologicky zdatnou společnost.

Jiným příhodným pendantem k více teoretickému základu (viz I. část tohoto přehledu: Turner et al. 2001) je praktická učebnice (Gergel et Turner 2002). Tentokrát v jiném smyslu: spíše než o prakticistní uplatnění tu jde o projekci do didaktiky, do dobře využitelného průvodce koncepty a technikami s vydatnou zásobárnou formulí ve vložených boxech, s praktickými cvičeními a příklady k řešení, s přidaným CD-ROMem, kde se najdou programy k odstupňovanému využití od elementárních po pokročilé kursy.

Třetí publikací, která se odkazuje na své teoretizující "dvojče" (Bissonette J.A., ed., 1997: Wildlife and landscape ecology: effects of pattern and scale, Springer-Verlag, New York), je polyautorské dílo (Bissonette et Storch 2003). Je explicitně orientováno na management zdrojů při zacházení s krajinou. Obnáší 3 rozsáhlé části, v nichž pokaždé zaznívá slovo spoj, propojení (linking, linkage) -v 1. části spojení konceptů s kvantifikacemi, v 2. části průnik percepce, využívání krajiny (land use) a krajinných hodnot (landscape values), a 3. část ilustruje spojení teorie s praxí na případech.

Kronert et al. (2001) si dali do vínku "klasické" schéma zkulturněných teritorií: rovnováhu v krajině a hodnotící nástroje (můžeme říci: výbavu územního plánování)

-v tom spočívá hlavní zaměření publikace. Každá z 10 kapitol začíná učebnicovými pojmy a vstupními základy v nedlouhých odstavcích a dospívá k příkladům a dalším citačním odkazům. Jako jedna z mála spojuje kniha typologii s hodnoceními založenými na GIS.

Gutzviller (2002) se stal pořadatelem přehledu aplikačních krajinně-ekologických výstupů do ochrany přírody.

Dílo má 5 sekcí, kde po prvotní inventuře vhodných koncepčních jader následuje v 2. sekci téma krajinné propojenosti a souvislosti s mobilitou organismů. Druhá rozmanitost je tu dána do kontextu vytváření a udržení genetické rozrůzněnosti nebo invazibility. Sekce 3. pojednává o krajinné změně a dopadu změny na nejrůznější atributy života (od biointegrity po metapopulační odpovědi). Sekce 4. se zabývá ochrannářským plánováním, vždy ve vztahu k užitečnému nástroji (např. mapě) nebo relevantní vlastnosti objektu (např. poloze). Sekce 5. je vyústěním (syntéza, vývody) a závěrečným slovem editora.

Dale et Haeuber (2001) hledají ve své knize míru prospěšnosti managementu zemského povrchu obecně při povědomí o oblastech nacházejících se na trajektorii degradace půdy anebo naopak o územích, kde bujná kolonizace biotou včetně invazní vadí udržitelosti agro/lesnického hospodaření. Čtyři oddíly jsou účelovým seskupením "case studies" z nejrůznějších zón glóbu. Sborníkový charakter tu patrně nejvíce z komentovaného vzorku literatury převládá a ovlivňuje možnosti generalizace. Plánování a správa světa má šance na zlepšování jen zesilováním zpětných vazeb, což rámec označovaný jako krajinné paradigma vyžaduje velice. Ke konzumentovi doléhá víc a víc informačních záblesků, avšak přehlednost a překryvnost nemusí být zanedbatelným problémem.

Bissonette J.A. et Storch I. [eds.](2003): Landscape ecology and resource management. Linking theory with practice. Island Press, Washington etc., 463 str.

Dale V.H. et Haeubner RA. [eds.] (2001): Applying ecological principles to land management. Springer-Verlag, New York, Inc., 346 str.

Farina A. (2000): Landscape ecology in action. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht etc., 315 str.

Gergel S.E. et Turner M.G. [eds.](2002): Learning landscape ecology. A practical guide to concepts and techniques. Springer-Verlag, New York, Inc., 316 str.

Gutzviller K.J. [ed.](2002): Applying landscape ecology in biological conservation. Springer-Verlag, New York, Inc., 518 str.

Kronert R., Steinhardt U. et Volk M. [eds.](2001): Landscape balance and landscape assessment. Springer-Verlag, Berlín etc., 304 str.

Pavel Kovář

Zápis ze schůze hlavního výboru CZ- IALE dne 17.9.2004

Přítomni: Kovář, Salašová, Buček, Lipský, Maděra

Omluveni: Bartoš

Nepřítomen: Votýpka

- Základní dokumenty předány novému předsedovi (členské přihlášky, agenda s radou VTS)
- Sídlo společnosti zůstane beze změny (Benátská 2, 128 01 Praha 2)
- Na schůze HV budeme zvat i náhradníky hlavního výboru a revizora
- Výroční plenární shromáždění 2005 se bude konat v pátek 4.2. 2005 ve Zlatníkově posluchárně na Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a typologie, Lesnická a dřevařská fakulta MZLU v Brně, Zemědělská 3.
- Výroční plenární shromáždění bude součástí konference CZ-IALE „Krajinný ráz – jeho vnímání a hodnocení v evropském kontextu“ Předpokládané hlavní referáty: Petr Kučera, Jiří Löw, Peter Jančura, Mária Kozová, Zdeněk Lipský, Antonín Buček, Hana Librová, Alena Salašová, ostatní příspěvky na základě přihlášek. V sobotu 5.2. bude pro zájemce uspořádána exkurze do oblasti VD Nové Mlýny.
- Hlavní výbor bude usilovat o členství v předsednictvu rady VTS
- Hlavní výbor schválil přijetí 3 nových členů: Petra Packová, Petr Polehla, Tereza Pavlíková
- Členové CZ-IALE budou požádáni o mailové adresy pro zasílání zpráv
- Do února 2005 je třeba zaslat IALE opravené adresy členů do adresáře celoevropského IALE
- Bulletin CZ-IALE bude od roku 2005 doplněn o vložené vědecké příspěvky – separáty.
- Další číslo Bulletinu vyjde do konce září nebo v říjnu. Předběžný obsah : avízo na Výroční plenární shromáždění, výsledky soutěže Nadačního fondu A.Bayera, zpráva o konferenci Venkovská krajina, Kovář – recenze na 12 knih – ekologie krajiny v literatuře, kolokvium krajinářských kateder (Salašová), venkovská krajina na příští rok 15-16.5. (Buček), vyhlášení soutěže NFPAB (Maděra), do titulku adresu IALE
- Granty pro radu VTS: letošní přidělený grant je třeba vyúčtovat (50 tis Kč. na sborník Venkovská krajina bude rozděleno takto: 40 000 Ekologický institut Veronica a 10 tis. CZ-IALE), provede Votýpka.
- do 15.10. je třeba navrhnout grant na rok 2005 k Radě VTS – požádat na dva sborníky (Venkovská krajina a Krajinný ráz), provede Buček, Votýpka
- IALE-SK bude nabídnuto propojení adresářů – zasílání informací, za spolupráci s IALE- SK odpovídá Salašová
- webmaster žádá informace o nových členech VV
- IALE CZ nabídne spolupráci AOPK ČR při organizaci semináře ÚSES – zelená páteř krajiny v roce 2005

- v diskusi byla projednána možnost a potřebnost seriálu článků o výuce krajinné ekologie v Bulletinu a možnost zařadit principy krajinně-ekologického plánování jako téma konference CZ-IALE v roce 2006.

Zapsal : Petr Maděra
Schválil : Antonín Buček

Výsledky soutěže Nadačního fondu prof. A. Bayera o nejlepší diplomové práce s ekologickou tematikou

Do pátého ročníku soutěže se přihlásilo celkem 26 studentů převážně z lesnické a dřevařské fakulty MZLU v Brně. Úroveň prací byla velmi vysoká, takže kromě předem vyhlášených ocenění odborná komise všem ostatním udělila čestná uznání.

Komise tak byla postavena před obtížný úkol a nakonec se rozhodla vyhlásit jako vítězku **Markétu Novákovou** z Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, která tak získala finanční odměnu 3000,- Kč. Její práce „Návrh péče o kostru ekologické stability Doubravy u Hodonína“ zaujala porotu obsáhlým terénním průzkumem a vynikajícím způsobem syntetického zpracování. Druhé místo obsadila **Petra Rychtecká** ze stejné fakulty s objemnou prací „Krajinně-ekologické hodnocení významných dřevin východní části CHKO Poodří a jejich management“, která na vymezeném území našla, vymapovala a popsala 1825 mohutných dřevin náležejících celkem 21 druhu. Na třetím místě skončila **Sylvie Kozlovská** také z lesnické fakulty s diplomovou prací „Vliv budování a provozu stožárů základnových stanic mobilních sítí na krajinu jv.části Krkonošského Národního Parku“, které se výtečně podařilo metodicky doposud nepříteliš ozkoušené hodnocení krajinného rázu zadaného území.

Dále komise udělila dvě mimořádná ocenění **Peteru Adamíkovi** z Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci za ojedinělou práci Selected Aspects of Avian Foraging Ecology in an Old-growth Temperate Forest, složenou ze dvou odborných článků uveřejněných ve vědeckých časopisech a **Davidu Půbalovi** opět z lesnické fakulty, který v práci „Studium rozšíření zvláště chráněných druhů rostlin v severní části okresu Prachatice a jejich management“ učinil významné botanické objevy nejenom regionálního, ale i celorepublikového významu. Mimořádné ocenění je spojeno s finanční odměnou 1000,- Kč.

Čestná uznání, zmíněné finanční odměny a další věcné dary dostanou vítězové při příležitosti mezinárodní konference Hodnocení stavu a vývoje lesních geobiocenóz pořádané MZLU, IALE CZ a Nadačním fondem v 15-16.října 2004 v Brně. S oceněním se připojila se také Veronica a věnovala účastníkům roční předplatné časopisu.

Petr Maděra

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO EKOLOGII KRAJINY CZ-IALE
ÚSTAV LESNICKÉ BOTANIKY, DENDROLOGIE A TYPOLOGIE, LDF MZLU V BRNĚ

pořádají

konferenci

**KRAJINNÝ RÁZ – JEHO VNÍMÁNÍ A HODNOCENÍ
V EVROPSKÉM KONTEXTU**

I. Cirkulář

Brno, 4 - 5. února 2005
Česká republika

Organizace

Cíl konference

Setkání odborníků z oboru ekologie krajiny při příležitosti plenárního shromáždění CZ-IALE. Jako nosné téma konference bylo vybráno hodnocení krajinného rázu v kontextu Evropské úmluvy o krajině.

Místo konání konference

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta, Zemědělská 3, 613 00 Brno, Ústav lesnické botaniky, dendrologie a typologie, Zlatníkova posluchárna, 4.patro

Termín a rámcový program konference

Pátek 4.února 2005 – odborná konference

9:00 presentace účastníků

10:00-12:00 hlavní referáty

12:00 výroční plenární shromáždění CZ-IALE

14:00-17:00 další referáty a diskuze

Sobota 5.února 2005 – exkurze do oblasti VD Nové Mlýny

Organizační výbor

Doc. Ing. Antonín Buček, CSc., Ing. Michal Friedl, Doc. Ing. Jan Lacina, CSc.,
Doc. Dr. Ing. Petr Maděra, Ing. Petra Packová

Kontaktní osoba

Doc. Ing. Antonín Buček, tel.: +420/545134044, fax: +420/545211422, e-mail:
bucek@mendelu.cz, ÚLBDD LDF MZLU v Brně, Zemědělská 3, 613 00 Brno

Důležité termíny

do 15.12.2004 vrácení přihlášek

do 4.2. 2005 odevzdání textu příspěvku

Vložné

Vložné ve výši 100,- Kč splatné při prezentaci, členové IALE a referující zdarma.

Stravování a ubytování

Páteční oběd je možno zajistit v areálu univerzity v ceně 60,- Kč. Ubytování je možno zajistit na kolejích MZLU.

Referáty a příspěvky

Přihlásit referát a poster je možné nejpozději do 15.12.2004. příspěvky budou uveřejněny ve sborníku nebo jako separátní odborné publikace vložené v Bulletinu CZ-IALE. Text příspěvků odevzdat v elektronické podobě nejpozději při prezentaci.

Pokyny pro autory příspěvků

Text příspěvku psát v textovém editoru MS Word, řádkování 1, okraje 2,5 cm, písmo Times Roman, velikost písma 12, nepoužívat žádné styly. Členění příspěvku: název, autor a jeho adresa, abstrakt, vlastní článek. Tabulky, grafy a obrázky (obrázky ve formátu JPG) ve zvláštních souborech očíslované dle odkazů v textu. Rozsah maximálně 8 stran včetně příloh. Grafické úpravy bude provádět editor při zpracování sborníku. Pro verzi do Bulletinu rozsah 4 nebo 8 stran (forma bude upřesněna).

Jednací jazyk

Jednací jazyk konference i pro publikaci do sborníků jsou čeština, slovenština, angličtina.

Přihláška

(odeslat nejpozději do 15.12.2004: Antonín Buček, Zemědělská 3, 613 00 Brno, e-mail: bucek@mendelu.cz):

Jméno a příjmení:

.....

Adresa:

.....

.....

e-mail:

.....

Název referátu:

.....

Název posteru:

.....

Chci zajistit ubytování na kolejích a kdy:

.....

Chci zajistit oběd 4.2.:   ano   ne

Zúčastním se exkurse 5.2.:   ano   ne

Nadační fond prof. Augusta Bayera

jako nezisková organizace, nazvaná po vynikajícím biologovi, zakladateli Dendrologického ústavu na lesnické fakultě VŠZ v Brně a arboret v Brně a Křtinách, založená jeho žáky a následovníky na Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a typologie lesnické a dřevařské fakulty MZLU v Brně, podporující aktivity dendrologického zaměření, jakož i aktivity zaměřené na ochranu přírody a krajiny

vypisuje 6. ročník veřejné soutěže:

- 1) o nejlepší bakalářskou práci s ekologickým zaměřením
- 2) o nejlepší diplomovou práci s ekologickým zaměřením
- 3) o nejlepší studentský vědecko-výzkumný záměr (doktorandská práce, diplomová práce) s ekologickým zaměřením

Přihlášky do soutěže mohou poslat autoři, školitelé, konzultanti nebo oponenti. Součástí přihlášky musí být jeden výtisk (stačí kopie svázaná kroužkovou vazbou) práce přihlašované do soutěže (ad 1, 2), záměr projektu (ad 3), musí obsahovat jméno, školu, název projektu, hypotézu, cíl, metodu a odborné zdůvodnění a kontaktní adresu na autora. Adresa: Ústav lesnické botaniky, dendrologie a typologie, Zemědělská 3, 613 00 Brno

Ceny:

- 2.000,- Kč za nejlepší bakalářskou práci či práci k souborné zkoušce na LDF, 2.-3.místo věcný dar.
- 3.000,- Kč za nejlepší diplomovou práci, 2.-3. místo věcný dar.
- 2 x 5.000,- Kč na podporu realizace nejlepších studentských vědecko-výzkumných záměrů.

Termín odevzdání přihlášek:
do 15.6.2005

Hodnocení přihlášených prací:

Hodnocení provede poradní sbor nadačního fondu složený ze zaměstnanců Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a typologie, Výzkumného ústavu lesního hospodářství a lesnické praxe.

Vítězové soutěže budou uvědoměni do 1 měsíce po termínu odevzdání přihlášek písemně.

Informace:

U tajemníka nadačního fondu Dr. Ing. Petra Maděry, tel.: 545134060,
e-mail: petrmad@mendelu.cz

Prof. Ing. Jaroslav Koblížek, CSc.
Předseda správní rady

Zpráva o konferenci Venkovská krajina 2004 Hostětín • Slavičín (Zlínský kraj) 14.–16. května 2004

O prodlouženém víkendu 14.-16. května 2004 proběhl druhý ročník mezinárodní konference Venkovská krajina, který uspořádala ZO ČSOP Veronica – Ekologický institut. Během tří dní se ve Slavičíně a Hostětíně vystřídala téměř stovka účastníků, tentokrát už nejen studentů magisterského a postgraduálního studia, ale účastnit se mohli všichni, kdo projevíli zájem o téma venkovské krajiny. Pořádání konference finančně podpořila Evropská unie z programu Phare a Rada vědeckých společností. I letos konferenci odborně zaštitila Regionální organizace IALE České republiky.

Páteční konference ve Slavičíně

Páteční den byl nabitý prezentacemi zejména mladých účastníků, kteří se odhodlali referovat o své práci. V první referátové sekci odezněly příspěvky, dotýkající se venkovské krajiny v širších souvislostech. Jako příklad uveďme referát Lady Šošolíkové Suburbanizace venkovské krajiny. Druhá dopolední sekce shrnula v sobě příspěvky těch účastníků, kteří se věnovali vztahu venkovské krajiny a turistiky (př. Hana Pokladníková – Agroturistika na Znojemsku). První odpolední sekce v sobě zahrnovala vesměs příspěvky studentů i lidí z praxe, kteří se zaměřují na téma voda v krajině (Aleksandra Sala – Návrh opatření pro snížení nepříznivých účinků povrchového odtoku v povodí Luhy či Vilém Pechanec – Posouzení vlivu krajinných segmentů na retenční schopnost povodí). Druhá odpolední sekce měla co do činění s ekonomickými souvislostmi (Iva Zadražilová – Agroenvironmentální programy na rodinné farmě).

Organizátoři se při rozdělování účastníků do sekcí museli uchýlit i k neobvyklé věci, a to vytvoření dvou posterových sekcí. Pro účastníky to znamenalo připravit si předem své téma tak, aby mohlo být prezentováno formou výstavky. Posterová sekce pak znamenala živou diskusi nad prezentovanými pracemi. Na výstavkách se tak setkala nejen krajinářská témata (za všechny jmenujme Tereza Pavlíková – Ekologická síť krajiny středního Pojihlaví, Dušan Romportl – Antropogenní tvary reliéfu krajiny Žďárských vrchů či Igor Kyselka – Krajina v územních plánech venkovských obcí), ale i další autoři: Tomáš Paľuch – Vybrané okresy Podunajské nížiny a ich energetický potenciál odpadovej poľnohospodárskej biomasy, Pavlína Haltofová – Introdokovaný Kaštanovník jedlý v České Republice či Roman Jelínek – Myslivost a úpravy biotopů v krajině pro volně žijící živočichy. Všechny dodané příspěvky byly otištěny ve sborníku, který je možné koupit na adrese ZO ČSOP Veronica, Panská 9, 602 00 Brno, tel. 542 422 750, veronica@ecn.cz.

Sobotní krajinářská dílna v Hostětíně

Po páteční teoretické části měli všichni zájemci možnost využít své znalosti, zkušenosti a tvořivost při krajinářské dílně připravené na celý sobotní den. Záměrem organizátorů bylo zpestřit tradiční teoretický přednáškový program semináře praktickým příkladem a současně umožnit všem navzájem se lépe poznat a vyzkoušet si týmovou práci, při níž se schází lidé různého zaměření.

V sobotu ráno byli zájemci rozděleni do pěti pracovních skupin a po krátkém úvodu se všichni odebrali na vybranou lokalitu – Jahodiska, nacházející se na

rozhraní katastrů obcí Hostětín a Pitín. Pro lepší přiblížení území a způsobů hospodaření na něm v minulosti i dnes dostaly všechny skupiny nejen relevantní podklady, ale k dopolednímu terénnímu průzkumu území byl přizván také zemědělec pan Pacolt z Pitína, který hospodaří na sousedních pozemcích.

V řešeném území, na první pohled malebném a bezproblémovém, se dala diagnostikovat řada zádrhelů souvisejících především s necitlivými zásahy hospodaření v několika posledních desítkách let. Zatrubněný vodní tok, eroze na orné půdě ve svažitéch částech území, sesuvy atd. Cílem krajinářské dílny bylo navrhnout obnovu krajiny, která by na jedné straně řešila zmiňované problémy a současně by přihlížela ke krajinnému rázu celého území a jeho současnému funkčnímu využití. Jednalo se tedy o pokus vyjádřit vizi o ideálním obrazu a využití této krajiny.

Po seznámení s územím nastala práce ve skupinách, jejichž členové se po mnohdy intenzivních diskusích nakonec museli shodnout na jednom řešení a toto graficky i slovně vyjádřit.

Prezentace výsledků proběhla ve večerních hodinách za účasti pětičlenné poroty a všech účastníků dílny. Po otevřené debatě nad návrhy všech skupin byla porotou vybrána vítězná skupina, jejíž práce byla považována za nejuplněnější a nejlépe prezentovanou.

V mnoha věcech se skupiny logicky shodovaly, zároveň však každá přišla s něčím originálním. Vznikly tak práce, které přinášejí řadu cenných námětů a řešení pro skutečnou obnovu místní krajiny.

Valná hromada IALE

Je přínosné, že tuto mezioborovou konferenci podporuje právě Regionální organizace IALE České republiky, která si klade za svůj cíl mimo jiné mezioborový a transdisciplinární výzkum a podílí se na organizování odborných setkání.

Tato organizace sdružující krajinné ekology v České republice využila příležitosti a uspořádala valné shromáždění svých členů souběžně s programem konference. Díky novým přihláškám z řad účastníků konference se počet členů české regionální organizace IALE přehoupl přes stovku. Hlavním bodem programu valné hromady pak byla oznámení výsledků voleb nového sedmičlenného výboru organizace a především volba nového vedení pro další čtyřleté funkční období. Novým předsedou se stal Antonín Buček, kterému bude asistovat jako místopředseda Zdeněk Lipský.

Nedělní výlet do západní části CHKO Bílé Karpaty

Na nedělní dopoledne byla pro účastníky připravena exkurze. Radka Nekardová a Barbora Duží ze Vzdělávacího a informačního střediska Bílé Karpaty ji orientovaly hlavně přírodovědně – na bělokarpatských loukách právě rozkvétala chloubka zdejších luk: orchideje. Nebyli ale ochuzeni ani zájemci o etnografii (tradiční zástavba obce Javorník) nebo obnovitelné zdroje energie (větrné elektrárny u obce Velká nad Veličkou).

Závěr

Příznivé ohlasy účastníků konference a do budoucna přislíbená podpora ze strany české organizace IALE znamenají, že se rodí tradice každoročního setkání doktorandů, dalších studentů a mladých vědeckých pracovníků z různých akademických pracovišť. Konference Venkovská krajina tak i příští rok přivítá v osvědčeném místě a čase, tj. Hostětín a Slavičín v polovině května skupinu krajinných ekologů a nabídne jim podobně jako letos ojedinělou možnost setkání a výměny zkušeností a poznatků.

Hanka Bernardová, Radim Machů, Věrka Pospíšilíková
(za tým organizátorů)

Zpráva byla v plném znění uveřejněna v časopise Veronica č. 4/2004, str. 30.

Citát: z oblasti sci-fi ?

„Čistý výzkum není žádné hledání lepšího cigaretového filtru nebo jemnějšího papírového kapesníku nebo stálejšího venkovního nátěru, chraň bůh. My jsme jedna z mála společností, kde jsou vědci placeni za prohlubování poznání, pro nic jiného tady nepracují. Není to nic šlechtěného. Nové poznání je tím nejcennějším zbožím na světě. Čím větší pravdou je naše práce podložena, tím se stáváme bohatší.“

„Chcete říct, že nikdo v tomto ústavu nemá pevně stanovený pracovní úkol ? Nikdo jim ani nenaznačí, na čem mají pracovat ?“

„Lidé pořád něco naznačují, ale věnovat sluch náznakům, to nemá čistý výzkumník v povaze. Má plnou hlavu svých vlastních projektů a tak si to tak přejeme.“

Kurt Vonnegut, Jr., Kolíbka

Nová typologie evropských krajín

Jestliže ještě před rokem jsem v Geografických rozhledech (č. 5, ročník 12, 2002-2003) napsal, že přes více pokusů je dosud k dispozici jediná, a sice Meeusova (1995) panevropská typologie a klasifikace kulturních krajín kontinentu, dnes už to neplatí. Opět z Nizozemska, které je v mnoha ohledech protagonistou a hnacím motorem akčně zaměřené evropské krajinné ekologie, vzešla počátkem 3. tisíciletí iniciativa ke zpracování nové, podrobnější a exaktněji založené klasifikace evropské kulturní krajiny. Zatímco Meeus vymezuje 30 typů evropských kulturních krajín, přesněji krajín rurálního typu, a úmyslně nechává stranou urbanizované a technizované, ale i pobřežní krajiny, nová evropská typologie umožnila exaktně vymezit 202 reálně existujících typů současné krajiny na území Evropy (Mücher et al. 2003). Metodicky se tato klasifikace zakládá na využití evropských digitálních databází o klimatických poměrech, reliéfu resp. výškopisu, půdách, potenciální přirozené vegetaci a současném krajinném pokryvu. Jejich digitální zpracování odráží pokrok ve vývoji a využití metod GIS, které aplikovaná krajinná ekologie učinila za posledních 10 let. Výsledná mapa prezentovaná v rámci evropského projektu ELCAI (European Landscape Character Assessment Initiative) byla nyní v digitální verzi rozeslána spolupracujícím expertům v jednotlivých evropských zemích ke kritickému posouzení a srovnání s existujícími národními typologiemi. Předpokládá se, že konečná tištěná verze v měřítku 1: 5 mil. bude vydána v roce 2005.

Představená klasifikace a typologie evropských kulturních krajín by měla sloužit jako východisko pro hodnocení krajinného rázu, identifikaci a ochranu ohrožených typů evropských krajín, což mimo jiné na národní úrovni vyžaduje od svých signatářů Evropská úmluva o krajíně.

Literatura:

- Lipský, Z., 2004: Typy evropské krajiny. *Životné prostredie* 38, č. 3, s.136-141
- Meeus, J., 1995: Chapter 8: Landscapes. In: Stanners, D., Bourdeau, P. (eds.): *Europe's Environment. The Dobříš Assessment*. European Environment Agency, Copenhagen, pp. 172-189
- Mücher, C.A., Bunce, R.H.G., Jongman, R.H.G., Klijn, J.A., Koomen, A.J.M., Metzger, M.J., Wascher, D.M., 2003: *Identification and Characterisation of Environments and Landscapes in Europe*. Alterra Raport 832, 120 pp.

Zdeněk Lipský

KALENDÁŘ AKCÍ

- **Hodnocení stavu a vývoje lesních geobiocenóz.** Mezinárodní konference k 85. výročí založení univerzity. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno, Černá Pole - aula, 15. - 16. října 2004 (petrmaď@mendelu.cz, viz informace uvnitř *Bulletinu*)
- **Integrated assessment of the land systém: The future of land use.** Joint International Workshop, Amsterdam, 28. - 30. října 2004
- **Říční krajina.** 2. ročník pracovní konference se zaměřením na problematiku řek a okolní krajiny, Přírodovědecká fakulta UP , Olomouc, 10. listopadu 2004 (e-mail: mek@prfnw.upol.cz)
- **Seminář Problémy periferních oblastí.** Zámek Nečtiny, školící středisko Západočeské univerzity, 25. - 25. listopadu 2004, pořádá Sekce regionální geografie ČGS a katedra geografie Západočeské univerzity (<http://www.pef.zcu.cz/pef/kge/sekce.htm>)
- **Tvář naší země – Krajina domova. Česká krajina v Evropské unii.** 3. ročník konference, Praha – Průhonice, 8.-10. března.2005 (www.prokrajinu.cz)
- **Landscape Ecology in the Mediterranean. Inside and outside approaches.** European Congress of the IALE. Faro (Portugal), 29. března - 2. dubna 2005 (www.apep.pt)
- **ECOSUD 2005. Fifth International Conference on Ecosystems and Sustainable Development.** Cadiz, Spain, 3.-5. května 2005 (www.wessex.ac.uk)
- **Multifunctional land use – meeting future demands for goods and services of the rural environment** – International Conference, Tartu (Estonia), 19.-21. května 2005 (www.landscape-tomorrow.net)
- **Shallow Lakes in a changing world.** 5th Int. Conference on Shallow Lakes. Dalfsen (The Netherlands), 5. - 9. června 2005. (www.shallowlakes.nl)
- **ESA-INTECOL 2005 Joint Meeting Ecology et multiple scales** (90th Annual Meeting of the Ecological Society of America /ESA/ and IX. INTECOL International Congress of Ecology), Montreal, 7. -12. srpna 2005 (www.esa.org, www.intecol.net)
- **Sustainable Planning 2005. Second International Conference on Sustainable Planning and Development.** Bologna, Italy, 12. - 14. září 2005 (www.wessex.ac.uk)

Bulletin CZ-IALE, Zpravodaj České společnosti pro krajinnou ekologii (Regionální organizace IALE České republiky), <http://www.natur.cuni.cz/cziale>. Vydává CZ-IALE pro interní potřebu svých členů. Redakce: CZ-IALE, Benátská 2, 128 01 Praha 2. Odpovědný redaktor: Zdeněk Lipský, e-mail: lipsky@kostelec.czu.cz; lipsky@natur.cuni.cz

Číslo 4/2004 vyšlo 7. října 2004